

“Emtia Fiyat Hareketlerine Politika Tepkileri” Konferansı
Açılış Konuşması

Erdem BAŞÇI

6 Nisan 2012, İstanbul

Değerli Konuklar,

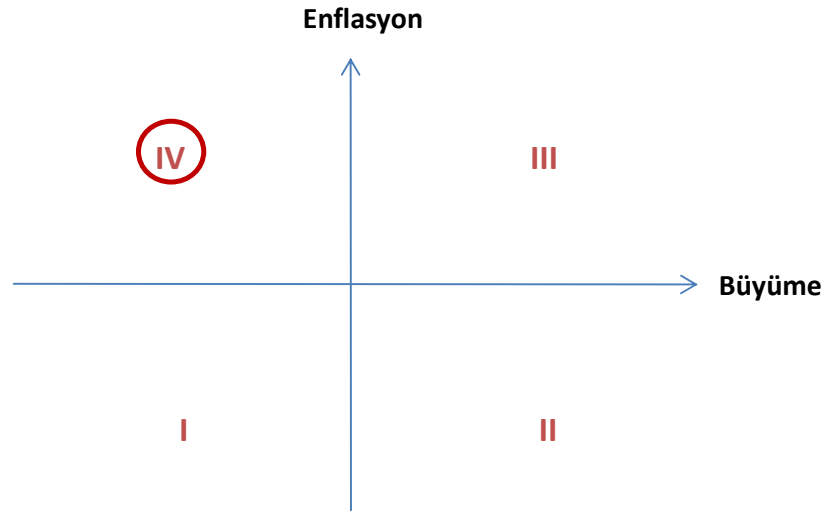
Uluslararası Para Fonu (IMF), IMF Economic Review dergisi ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının ortaklaşa düzenlediği Emtia Fiyat Hareketlerine Politika Tepkileri konulu konferansa hoş geldiniz. Konferansın ikinci gününde yapılacak olan panel oturumunda da bir konuşma yapacağım için bugünkü açılış konuşmamı mümkün olduğunca kısa tutmaya gayret edeceğim. Hatırlayacağınız gibi, geçtiğimiz Eylül ayında yine İstanbul'da G-20 programları çerçevesinde emtia fiyatlarındaki oynaklık üzerine bir konferansa ev sahipliği yapmıştık. Bu kadar kısa zaman diliminde benzer konularda düzenlenen bu iki konferans, emtia fiyatlarındaki hareketlerin küresel ekonomi için ne derece önem taşıdığına bir göstergesidir.

Emtia fiyatları niçin bu kadar önemlidir? Emtianın kapsamını düşündüğümüzde konuya hangi açıdan yaklaşılması gerektiği ortaya çıkıyor. Genel olarak emtia fiyatları ifadesinden başta ham petrol olmak üzere enerji fiyatlarını, gıda fiyatlarını ve bazı temel endüstriyel girdilerin fiyatlarını anlıyoruz. Enerji fiyatları ekonominin tamamı için en önemli girdilerden birisinin maliyetini yansıttığı için ekonomik birimlerin ve politika yapıcıların önemle takip ettiği bir değişkendir. Firmalar için en önemli maliyet unsurlarından birisidir. Hanehalkı için ise ısınma ve ulaştırma harcamaları açısından önemli bir gider kalemi. Diğer taraftan, gıda fiyatları özellikle düşük gelirli hanehalkının giderleri içinde büyük paya sahip olduğu ve doğrudan satın alma gücünü etkilediği için politika yapıcılar tarafından önem atfedilen bir unsur. Yine sanayi ve inşaat sektörleri için önem taşıyan hammaddelerin başında demir cevheri, bakır ve alüminyum gibi metaller geliyor.

Emtia fiyatlarının yakın zamanda bu kadar sıklıkla gündeme gelmesinin sebebiyse 2007 yılından itibaren emtia fiyatlarında yakın tarihe kadar görülmemiş ölçüde büyük dalgalanmalarla karşı karşıya kalmamızdır. 2007 yılının başında Brent tipi ham petrolün varil fiyatı 50 ABD doları seviyesindeyken bir buçuk yıl içinde 145 ABD dolarına kadar yükseldi. Ardından, küresel krizin derinleşmesiyle 2008 yılı sonunda 35 ABD doları seviyelerine gerileyen ham petrol fiyatı son günlerde 125 ABD doları civarında seyrediyor. Mevcut iktisadi konjonktürde karşılaştığımız arz ve talep yönlü belirsizlikler ve bunların muhtemel iktisadi etkileri ise, politika yapıcılar açısından emtia fiyatlarına olan ilgiyi canlı tutuyor.

Son yıllarda yayımladığımız enflasyon raporlarına baktığımızda enflasyon görünümünü etkileyen risk unsurları arasında başta ham petrol ve gıda fiyatları olmak üzere emtia fiyatlarına doğrudan atıfta bulunduğumuzu görüyoruz. Nitekim, son iki yılda enflasyon raporları aracılığıyla paylaştığımız enflasyon tahminlerindeki güncellemelerin yarısına yakın kısmı gıda ve emtia fiyatlarına dair varsayımlarımızdaki değişimden kaynaklanmış. Bu da emtia fiyatlarındaki yükselişin merkez bankaları açısından enflasyonist etkilere ilave olarak farklı bir boyutta da zorlukları beraberinde getirebileceğini ortaya koyuyor. Emtia fiyatlarındaki dalgalanmaların yarattığı belirsizlik merkez bankalarının iletişim politikaları ve beklenti yönetimi bakımından da önem arz eden bir nokta olarak ortaya çıkıyor.

Emtia fiyat dinamiklerinin yapısı da merkez bankalarının para politikası kararlarına girdi teşkil etmeleri nedeniyle büyük öneme sahip. Örneğin, emtia fiyatlarındaki dalgalanmaların kaynakları ve gelen şokların niteliği para politikasının bu dalgalanmalara ne şekilde tepki vereceği üzerinde son derece belirleyici oluyor. Yine, emtia fiyatlarının yalnızca seviyesi değil oynaklığı da ekonominin geneli üzerinde belirleyici rol oynayabiliyor. Örneğin ham petrol fiyatlarının seviyesini etkileyen bir şok, aynı zamanda petrol fiyatlarındaki dalgalanmanın da değiştiği bir döneme denk geldiğinde söz konusu şokun makroekonomik etkileri farklılaşabiliyor.

Biraz önce de kısaca değindiğim gibi, emtia fiyatlarındaki artışlar büyüme üzerinde aşağı yönlü, enflasyon üzerinde yukarı yönlü risk oluşturmaktadır. Türkiye’de dün açıklanan teşvik paketi, arz yönünden büyümeye destek verecektir. Daha sıkı bir para politikası duruşu ise, enflasyonist riskleri bertaraf edecektir.

Konferansın her iki günündeki oturumlar birbirinden zengin içeriğe sahip ve politika yapıcılar açısından birbirinden faydalı çalışmalara sahne olacak. Örneğin emtia fiyatlarına dair dinamiklerin makroekonomik performans üzerine etkileri ve emtia fiyat şoklarına karşı nasıl bir politika izlenebileceği, konferansta tartışılan temalar arasında yer alıyor. Tartışılan bir başka önemli tema enflasyon, üretim ve kur gibi değişkenlerin emtia fiyatlarına hassasiyetinin farklı para politikası rejimleri altında nasıl değiştiği. Bir başka önemli konu, emtia fiyatlarında gözlenen dalgalanmalar karşısında, iktisat politikalarının birbirleriyle etkileşimi.

Değerli Katılımcılar,

Programda yer alan çalışmalar, emtia fiyat dinamiklerinin ve bu dinamiklerin makroekonomik etkilerinin ne tür politikalarla karşılanabileceğinin anlaşılmasına önemli katkılarda bulunacaktır. Bu bağlamda organizasyon komitesine bu son derece ilgi çekici ve öğretici çalışmaları bir araya getiren programı oluşturdukları için teşekkür ederim. Konferansın, aynı zamanda katılımcılar arasında görüş alışverişinin sağlanacağı faydalı bir ortam sağlayacağına inanıyorum.

Tüm katılımcılara katkıları için şimdiden teşekkür ediyorum. Şimdi ilk oturumu açmak için sözü Kaliforniya Üniversitesi-Berkeley'de iktisat profesörü ve aynı zamanda IMF Economic Review dergisinin baş editörü olan Pierre-Olivier Gourinchas'a bırakıyorum.